

Megjelenik
1 évfolyam 12 íven,
egyes szám a hónap 1-én.
Előfizetési díja:
1 forint.

IRODALMI SZEMLE.

KIADÓ ÉS SZERKESZTŐ:
LUGA LÁSZLÓ.

Hirdetések
kétszer hasábozott
petitsoronként
6 krajezárral
számíttatnak.

Eger, VII. évfolyam.

8. szám.

Augusztus 1-én, 1882.

Szemle.

Kazaly Imre. A katolikus Egyházjogtan kézi könyve, különös tekintettel Magyarország jogi viszonyaira. Harmadik ujonnan átnézett és bővített kiadás. I—II. kötet 8 r. 830 lap. Vác, 1882. Ára 3 ft 20 kr.

A fent jelzett mű első kiadása 1877-ben jelent meg, s már akkor (lásd Irodalmi Szemle 1877. 6. szám) a legnagyobb elismeréssel üdvözlöttük a jeles szakmunkát. Már akkor kijelentettük, hogy nemcsak abszolút becsü mű, hanem főleg mint különlegesség, mint iskolai használatra kiválóan alkalmas tankönyv s mint a lekipásztori hivatal sok oldalú teendői között biztos kalauzul szolgáló iránytű.

Kazaly nem az az ember, a ki a jóakaratu kritika megjegyzéseit figyelembe nem venné. Az első kiadást nyolcz hónap mulva a második követte (1878.), melyet szerző ujlag jól átnézett, bővített. Hasonlót cselekedett a harmadik kiadással. Változtatott az irányon; idézeteit egybevetette a kutforrásokkal; az egyházjogtan irodalmáról szóló §-t tetemesen megbővítette; az egyházat érdeklő legujabb polgári törvényeket az illetékes helyeken a szövegbe igtatta; a házasságról szóló részletet a magyarhoni protestans és görög nem egyesültek házassági törvényeinek rövid elősorolásával gazdagította stb., szóval szerző egyházjogtanát ma a legtökéletesebbé tette.

Ugy hisszük, hogy e harmadik kiadásnál teljesen fel vagyunk mentve K. I. Egyházjogtanának akár bírálatától, akár ajánlásától.

Karsch Lollion. Ünnepi és alkalmi szent beszédek.

Második bővített kiadás. Nagyvárad, 1882. n. 8. r. 292 lap. Ára 2 fnt.

Csak röviden jelezni kívánjuk Karsch Ünnepi és alkalmi szent beszédeinek második ki-

adásban történt megjelenését. Midőn 1881-ben az első kiadás megjelent, szerzőt minden oldalról üdvözlötték. Szent beszédeinek legjobb kritikája, hogy egy év alatt két kiadást ért.

E szent beszédekről elmondtuk nézetünket az Irodalmi Szemle múlt év szept. számában. Ugyanaz mondható a jelen kiadásról. Az első kiadásban negyvennégy sz. beszéd volt; a második kiadásban e számot megtoldotta hattal, és pedig alkalmi sz. beszédekkel, nevezet szerint: egy nagypénteki, három egyháznapi, egy primitialis és egy első sz. áldozási beszéddel.

Bár szerző e sz. beszédeket legnagyobb részt a nagyváradai l. sz. székesegyházban, majdnem kizárólag művelt közönség előtt mondta el, azonban ugy vannak kidolgozva, hogy faluhelyeken is elmondhatók.

Üdvözljük szerzőt, és sz. beszédeinek általános elterjedését ohajtjuk.

Zádori Ev. Joannes. Syntagma Theologiae

Dogmaticae Fundamentalis. Cum approbatione Ordinariatus. Fasciculus primus. Strigonii, 1882. 8-o. Pag. 80.

A tudós és munkás szerző egy rég érzett hiányon kíván segíteni, midőn fent czimzett munkáját sajtó alá adta. Tankönyvvvel ajándékozta meg a theologus növendékpapokat. Mint régibb tanár, tudja, mennyit kell a tanulóknak nyújtani, hogy csak annyit, a mennyit könnyen felfognak, a mennyi nekik a tovább képzésre kedvet fog adni. Szerző igéri is, hogy a könyv nagyságával nem fogja elijeszteni a tanítványokat, könnyed modor, egyszerű nyelvezet fogja jellemezni tankönyvét. E két utóbbit már a kiadott első füzetből is tapasztaljuk.

Zádori neve, tudománya kezességet nyújt nekünk arra nézve, hogy olyan tankönyvet fog írni, a minőt rég ohajtottunk. Isten áldását kívánjuk munkájára.

Pátkai Pál. Válogatott magyar katolikus egyházi beszédek gyűjteménye. II. kötet. 1882. Székesfehérvárott, 8. r. 207. lap. Ára 1 ft.

Elkésett bár, de így is szívesen üdvözöljük a megjelent második kötetet. Az első a múlt év végefelé jelent meg. (Lásd Irodalmi Szemle 1881. 11. sz.) Bírálni nem lehet e munkát, mert akkor minden bevett sz. beszédet külön kellene megbírálni. E kötet is régebb és újabb egyházi szónokoktól közöl sz. beszédeket, minden sz. beszéd előtt pedig az író életrajza áll, irodalmi adatokkal gazdagítva, itt-ott rövid jellemrajz.

E második kötet 24 sz. beszédet tartalmaz, Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepétől husvét után ötödik vasárnapig bezárólag. A szerzők következők: Szabó Imre, Kolossváry Sándor, Répásy János, Kovács Lajos, Majer István, Kovács Ágoston, Káldi György, Orosz Ádám, Vesztermayer Antal, Vincze Alajos, Simon Máté, Nemeskey Andor, Karsch Lollion, Perinay Pál, Hajóssy Gy. Krizánt, Pázmány Péter, Szepesy Ignác, Fekete János, Fejér György. A három alkalmi sz. beszéd szerzői: Breznay Béla, Horváth Pius, Csajághy Sándor.

A szerkesztő-kiadó lakik Pátkán, u. p. Lovasberény.

Kellner Gondolatok a tanítás és nevelés köréből. Irta dr. Kellner Lőrincz.

A 10-ik kiadás után a szerző engedélyével átdolgozta s magyar szülőknek, tanférfiaknak, nevelőknek és nevelésbarátoknak ajánlja Szücs János óbecsei tanító. Budapest, 1882. A „Hunyadi-Mátyás“ intézet nyomása. Nagy 8-adr. 237 l. Kapható Ó-Becsén a fordítónál. Ára 1 fjt 50 kr.

Ezen munka, melynek első kiadása 1850-ben jelent meg, s melyből, tanulságául kitűnőségének, a szerzőnek 1878-ban már a 10-ik kiadást kellett rendeznie, s eddig 20.000-nél több példányban van elterjedve; mely svédre már le van fordítva, sok szakasza pedig a francia és lengyel irodalomba van átültetve, nagyon érdemes volt arra, hogy vele a magyar paedagogiai irodalom meggazdagíttassék. Szücs János óbecsei tanító e gondolatokat, néha saját jegyzeteivel kísérvé, a „Népiskolai Tanügy“ 1879—1882. folyamaiban közölte, s most azok, a paedago-

gia iránt érdeklődők köszönetétől kísérvé, összegyűjtve, egy szép kötetben látnak napvilágot.

Nem akar e mű rendszere nevelés- és tanítástani munka lenni, hanem csak e tárgy körül forgó gondolatok, aphorismák gyűjteménye lenni, melynek belbecsét nagyban növeli, hogy egy gyakorlati tanférfi, a kinek minden sorából kedvesen nyilatkozik hivatásának, a nevelés és tanügynek szeretete, mondja el kis értekezések alakjában (számra 173.) nézeteit a legfontosabb paedagogiai alapkérdések körül, és pedig oly mélységgel, válogatott s mégis megnyerő iránylyal, mely az olvasónak rokonszenvét csakhamar megnyeri, s a csak kíváncsian betekintőt is figyelmes olvasóvá teszi. Valóban, ebből mindenki tanulhat; egy-egy fejezet bárkit is érdekelhet.

„Midőn 1814-ben Poroszország királya Neufchatelba utazott, Pestalozzi igen-igen beteg volt; betegsége daczára azonban mégis a király elé vezettedé magát Ramsauer tanítványa által, hogy köszönetet mondjon azon buzgóságáért és készségért, melylyel a király a népnevelést emelni törekedett. Útközben Pestalozzi többször elájult s kísérijének ki kelle őt a kocsiból emelni, s egy házban elszállásolni. Ramsauer most rá akarta Pestalozzit birni arra, hogy térjen vissza; azonban Pestalozzitol mindig csak ezen feleletet nyerte: Ha a király előtt való megjelenésem által csak egyetlenegy gyermek is jó nevelésben és tanításban fog részesülni, fáradságom bőségesen meg lesz jutalmazva.“

„Én bőséges jutalmamat — írja a szerző — abban fogom találni, ha e gondolatok közül csak egyetlenegy is komoly gondolkozásra serkenti a szives olvasót.“

Köszönet a derék fordító, illetőleg átdolgozónak, kit megillet a jó, magyaros fordítás elismerése, s a közönség pártolása.

Cantu Caesar. Az utolsó harmincz év története. Folytatásul „Világtörténelméhez“ kiadja a Sz.-István-Társulat. Eger, érseki nyomda. 1881. 338. lap. Ára 2 ft.

E 22 ivnyi kötetel befejezte a Szent-István-Társulat gyönyörű, monumentalis vállalatát, melyért hálára kötelezte a magyar haza olvasó közönségét.

Érdekes a munkához csatolt végszó, mely a magyar fordítás történetét írja le.

„A Szent-István-Társulat választmányi határozat folytán tagilletményül közrebocsátván Cantu Caesártól „Az utolsó harmincz év történetét,“ ezzel kiegészítette s befejezte a világhírű szerzőnek majd minden európai művelt nyelven kiadott „Világtörténelmét,“ melyet ugyanazon Társulat az ő legnagyobb jótevője, az áldott emlékü Bartakovics Béla egri érsek áldozatos kezdeményezésére ültetett át magyar irodalmunkba. Az első öt kötet Somogyi Károly társulati igazgató gondos átnézése és felügyelete alatt Gyurits Antal és Kádas Rudolf fordításában Pesten jelent meg 1857—1860 években. A hatodik és következő kötetek végig Egerben kerültek ki sajtó alól Stephanovszky Sándor egri áldozó-pap, lyceumi tanár, könyvtárnok és szent-István-társulati tiszteleti tag gondos felügyelete alatt. Lonkay Antal, Ágoston Antal, Gresich Miksa, s több egri főmegyei áldozó-pap, névszerint Vilček Jakab leány-növeldei lelkiatya, Lakatos György esperes-plebános és Michalek Manó káptalani karkáplán, hitelemző s lyceumi alkönyvtárnok ál-

tal fordítva, — legtöbb a legtöbb nevezett Michalek Manótól, ki „Az utolsó harmincz év történetét“ is fordította.

A XVIII. könyvvel befejezett s 1876-ban kiadott „Világtörténelemhez“ a könnyebb használhatóság tekintetéből szükséges volt egy „Kor- és betűrendi Mutató,“ melyet fönnevezet Stephanovszky Sándor állított össze, s a Szent-István-Társulat 1877-ben bocsátott közre.

A nagynevű szerző 1879-ben kiadván „Az utolsó harmincz év történetét,“ s ezt a Szent-István-Társulat magyar fordításban ezennel közlé tévén, ehhez egyszersmind egy rövid „Tartalom-jegyzéket“ csatol Cantu Caesar egész „Világtörténelméről“, hogy a nagybecsű művet egészben úgy, mint egyes részeiben minden olvasó egy tekintetre átláthassa, s tanulmányaihoz és szükségéhez képest a hosszas keresgéléssel járó idővesztés nélkül használhassa.

Az igazgató választmány egyszersmind ama kedvezményben is részesíti a történelem iránt érdeklődő magyar közönséget, hogy Cantu Caesar nagy művét bárki nemcsak egészben, hanem a borítékon kitett árért külön egyes kötetekben is megszerezheti.“

Irodalmi vegyesek.

— „A zárdá“ czimű könyvem első kiadása 1877-ben öt hét alatt teljesen elfogyott s azon idő óta sokan keresték, sokan annak 2-ik kiadását sürgették. E körülmény, valamint az is, hogy a lefolyt öt év alatt új nemzedék sarjadzott fel a zárdai élet virágos kertjében, mely ápolást kíván. — arra az elhatározásra birt, hogy könyvemet ismét kiadom, ohajtván, hogy az abban tartalmazott igazságok a jó szivekbe az öröm és vigasztalás balzsamát csöppögtessek, az ingadozókat szilárdítsák s a nemes hajlamú világiak közül mennél többet Isten hívseges szolgálatára ösztönözzék. Minthogy csak annyi példányt szándékom nyomtatni, mennyit az érdeklődő közönség ohajt, kegyes pártolásának kikérése mellett, legyen szabad megrendeléseit reménylenem. A mű kellemes chamoispapíron nyomtatva s angol vászonba csinosan kötve 1 firt 60 kr. Kalocsán, 1882. június 1. Tóth Mike S. J.

— *Előfizetési felhívás* Mindszenty Gedeon „Vasárnapi sz. beszédeire“. Koszorús egyházi költőnk már 1877-ben sajtó alá készült rendezni az év minden vasárnapjára írott sz. beszédeit; váratlan és az egyházi költészetre nézve sujtó halála azonban meggátolta őt e munkájában. Különböző körülmények folytán az én kezeimhez jutottak e „Vasárnapi sz. beszédek.“ Nehogy pedig ezen költői kidolgozása, velős, ész és szívet meggyőző s könnyű felfogású beszédgyűjtemény holt kincs maradjon, a ft. klerus támogatását remélve, azt kiadni elhatároztam. A mintegy 30 ny. ivre menő gyűjtemény, mely az év minden vasárnapjára tartalmaz 1—2—3 beszédet, körülbelül szeptember végén kerül ki sajtó alól. Minthogy fölös példányokat nyomtatni nem szándékozom, azok, kik a lehetőleg diszes gyűjteményt birni ohajtják, előfizetési, vagy legalább megrendelési szándékukat f. évi július hó 15-ig velem tudatni

kegyeskedjenek. Előfizetési ára 3 frt. Szomolya. (Borsodm. u. p. Mező-Kövesd) 1882. Ujlaky Dezső, hittanhallgató.

— *A vallás bölcselete* befejező része, mint a Bölcséleti Füzetek XXVI-ika. Irta dr. Stöckl Albert, fordították Répássy János és dr. Zafféry Károly. — A füzet borítékán lévő nyilatkozatokból adjuk a következő kivonatot: 1. E füzetrel bezárom a m. t. közönséggel folytatott összeköttetésemet. 2. A Gondviselés részemre más életpályát jelölve ki, Stöckl összes műveinek magyar kiadására vonatkozó jogaimat ezennel Répássy Jánosra ruházom át. Hátralekos megrendelőim tartozásaikat július 1-től kezdve Répássy János nevére czimezve, Egerbe küldjék. A pénzes megrendelőket kérem posta fordultával e füzet (26-dik) árának is Egerbe, R. J.-hoz való beküldésére. Az intentió megrendelőknél pedig ezen egy füzetre külön fogom az intentiókat kijelölni. Az 50 kr kedvezmény-ár a régi megrendelőkre nem vonatkozik. Dr. Zafféry Károly.

Zafféry barátomnak itt kifejezett jog-átruházása következtében tisztelettel jelentem, hogy a Stöckl-féle Bölcséleti Füzetek magyar kiadását Isten sz. kegyelmével folytatni fogom. Erkölcsi kötelesség parancsolja ezt, hogy a derék mű, melynek eddig csak elméleti része jelent meg magyar nyelven, csonka ne maradjon. Az elméleti részt a történelmi résznek kell követnie, mely a „Bölcsélet történetét“ foglalja magában. A „Bölcsélet Története“ egészen ily kiállításban, minő a 25—26 füzet, 75—80 ivre fog terjedni. Minden 3-ik—4-ik héten adok belőle egy hat ives füzetet, melynek ára 50 kr lesz, vagy megfelelő intentio. Az egész munka ára pedig akár egyszerre, akár fele részben előre beküldve: 6 frt., vagy megfelelő intentio. — Gyűjtőknek 10 példány után egy t. p. E füzeteket a 27-ik sorszámmal, mint az előzők folytatását, f. év

szeptember havában indítom meg, s minden eddigi megrendelőhöz elküldöm, remélvén, hogy senki sem fogja visszautasítani. Eger, 1882. júl. 1. Répássy János, tanár és főegyházi szónok.

A „Bölcsélet Tankönyvé“-ből teljes számú példánnyal már senkinek sem szolgálhatok. A „mellékletek“-ből igen. R.

— *Szellemi körutazás* a nyári szünidő alkalmából. Itthon maradt lelkészek és tanügybarátok számára ötven krajczárért igazítja Ribizke. Jegyváltás Egerben, a „Népiskolai Tanügy“ szerkesztőségénél. A tiszta jövedelem a Szt.-gyermekség társulatára fordítatik. Eger, 1882. — E füzetke a hiterkölsős oktatás és nevelés magasztos tárgyával foglalkozik. Különösen ajánljuk a tanügy barátainak és a szülőknek, kiknek feladatuk az erkölcsös nevelés és oktatás ügyével, valamint annak kellékeivel tisztába lenniök.

— *Codex Theresianus.* A Manz-féle könyvkereskedés Bécsben, a csupán kéziratban levő Codex Theresianus kiadását fogja eszközölni még ez év őszén. A kiadók megérdemlik a legélelnekbb pártolást, hogy a tudományos világ ez érdekes mű birtokába juthasson.

— *A magyar egyházirodalom* két jelese lett kitüntetve a múlt hónapban. Julius 9-én foglalta el a Buda-várbeli plebániát Bogisich Mihály; ugyanezen nap iktattatott be a budai kir. palota plebánosa Maszlaghy Ferencz.

— *Irodalmi jelentés.* Többek azon tudakozására, mikor hagyja el „Hitelemzés példákban“ című munkám II-ik kötetének 2-ik része a sajtót? — van szerencsém becses tudomásul adni, miszerént most vannak utolsó iver nyomás alatt, s így legrövidebb idő alatt szétküldhető lesz. Miért is felkérem azon t. megrendelőket, akik az 1-ső rész vétele óta netán lakhelyet változtattak, hogy erről engem, az utolsó posta jelzése mellett, mielőbb értesíteni sziveskedjenek. Szöny (u. p. Uj-Szöny) 1882. július 18. Nagy Antal, szőnyi plebános.

TARTALOM:

S z e m l e. Kazaly. A katolikus egyházjogtan kézikönyve.
Karsch L. Ünnepi és alkalmi sz. beszédek.

Zádori. Syntagma Dogmaticae Fundamentalis.
Pátkai. Válogatott magyar kath. egyházi beszédek gyűjteménye.

Kellner. Gondolatok a tanítás és nevelés köréből.
Cantu C. Az utolsó harmincz év története.
Irodalmi vegyesek.

A megrendelések teljesítésére ajánlja magát **Szolcsányi Gyula**, könyvkereskedő Egerben.

Nyomatott az érseki lyc. könyvnyomdában, Egerben. 1882